Motala kommun

Skrivelse

Diarienummer:
SN-2026/00860

Datum:
2026-10-30

Motala kommun
Socialförvaltning

Socialnämnden

Svar på remiss av betänkandet Parallella samhällsstrukturer - ett kunskapsunderlag för förbättrad integration och minskat utanförskap (SOU 2026:53)

Bakgrund

Motala kommun har fått möjlighet att inkomma med ett yttrande till Regeringskansliet avseende betänkandet ”Parallella samhällsstrukturer – ett kunskapsunderlag för förbättrad integration och minskat utanförskap (SOU 2026:53). Remissvaren ska ha kommit in till Arbetsmarknadsdepartementet senast den 7 december 2026. I följande avsnitt redovisas kommunens synpunkter på betänkandet.

Sammanfattning

Kommunen tillstyrker betänkandet i huvudsak och bedömer att det utgör ett värdefullt kunskapsunderlag för arbetet med att motverka parallella samhällsstrukturer, stärka integrationen och minska utanförskapet. Samtidigt finns det områden där analysen enligt kommunens bedömning kan utvecklas och fördjupas.

Invandringen till Sverige under 2000-talet (avsnitt 2.1)

I avsnittet redogörs för invandringen i Sverige under 2000-talet. Kommunen bedömer att analysen skulle vinna på att mer ingående belysa sambanden mellan migrationsutvecklingen under 2000-talet och framväxten av de utmaningar som beskrivs i betänkandet. En sådan analys skulle kunna bidra till en mer heltäckande förståelse av de mekanismer som ligger bakom framväxten av parallella samhällsstrukturer.

Olika förklaringar till bristande integration (avsnitt 2.2.2)

Kommunen bedömer att genomgången av förklaringsmodeller till bristande integration hade kunnat göras mer heltäckande och skapa större förståelse för integrationens mekanismer och hinder, om den hade inkluderat vedertagna forskningsperspektiv avseende den så kallade integrationspotentialen och som brukar beskrivas som kulturellt avstånd, storleken på gruppen som ska integreras, samt det mottagande samhällets

absorptionsförmåga i form av välfärd, infrastruktur, jobb, utbildning med mera.

Sammanfattning och slutsatser (avsnitt 4.6)
I betänkandet på sidorna 158 - 159 framförs följande:

> *”Parallella samhällsstrukturer kan ses som en form av långtgående utanförskap men det är svårt att dra gränsen mellan utanförskap mer generellt och en parallell samhällsstruktur. I tidigare forskning har skillnaden delvis beskrivits i termer av graden av lojalitet med samhällskontraktet, det vill säga i vilken utsträckning individer eller grupper vill, önskar eller förmår vara en del av majoritetssamhället. Enligt ett sådant synsätt kännetecknas utanförskap av en relativt hög vilja eller ambition att bli en del av samhället, medan ett parallellsamhälle kännetecknas av en lägre grad av vilja, önska eller förmåga. I båda fallen görs ett antagande om att samhällets politiska vilja och/eller kapacitet att säkerställa lika tillgång till tjänster, rättigheter och skydd är låg. Utredningen delar detta synsätt men vill poängtera att det i praktiken är mycket svårt att skilja mellan utanförskap i vidare bemärkelse och parallella samhällsstrukturer då det ofta kan ta sig liknande uttryck.”*

Kommunen delar inte fullt ut utredningens antagande att parallella samhällsstrukturer i hög grad förutsätter en låg politisk vilja eller bristande institutionell kapacitet. Sverige kännetecknas i ett internationellt perspektiv av starka offentliga institutioner, ett omfattande välfärdssystem och höga ambitioner avseende likabehandling och social inkludering. Kommunen anser därför att utredningen i större utsträckning bör belysa att parallella samhällsstrukturer också kan uppstå i samhällen där de institutionella förutsättningarna är starka men där den sociala integrationen av olika skäl inte utvecklas i motsvarande grad.

Sammanfattning och slutsatser (avsnitt 7.5)
I betänkandet på sidan 297 framförs följande:

> *”I kapitlet beskrivs också hur förutsättningar i bostadsområdet kan påverka människors, och framför allt barn och ungas, liv och möjligheter. Tidigare analyser visar att barn och unga som växer upp i områden med stora socioekonomiska utmaningar riskerar att inte få samma förutsättningar att utvecklas som barn som växer upp i områden med bättre socioekonomiska förutsättningar.”*

Kommunen bedömer att analysen i större utsträckning bör beakta betydelsen av humankapital och socialt kapital. Enligt detta synsätt leder avsaknaden av efterfrågade kunskaper och färdigheter, och/eller bristande socialt kapital hos individen till mindre fördelaktiga livsval, som i förlängningen ökar risken för utanförskap med låg ekonomisk standard, missbruk och kriminalitet.

Förtydliga målet för politiken mot utanförskap (avsnitt 11.1.2)
Betänkandet föreslår att ordet bekämpas ska bytas ut mot motverkas. I betänkandet på sidan 420 framförs följande:

> *”Utredningen föreslår vidare att ordet bekämpas ersätts med motverkas eftersom det senare uttrycket bättre speglar det förebyggande och långsiktiga arbete som utredningen har pekat på behövs för att motverka problematiken. Det finns en risk att begreppet bekämpa associeras med att det i första hand behövs mer ingripande eller repressiva åtgärder för att motverka problematiken.”*

Kommunen avstyrker förslaget att byta ut ordet bekämpas. Genom att använda ”bekämpa” tar man tydligt ställningstagande till att parallella samhällsstrukturer inte är förenliga med vårt demokratiska samhälle. Kommunen bedömer att begreppet bekämpa även fortsättningsvis är ändamålsenligt då arbetet mot parallella samhällsstrukturer behöver omfatta såväl förebyggande och främjande, som ingripande åtgärder.

Stärk arbetet mot otillåten påverkan och infiltration (avsnitt 11.5.1)
Kommunen delar betänkandets bedömning om problemets allvar, men anser att större fokus bör riktas mot hur samhället kan rusta och stödja förstalinjens chefer och medarbetare, då dessa personer i regel är föremål för påtryckningarna, hoten och andra former av otillåten påverkan.

Regeringskansliet
Arbetsmarknadsdepartementet
Enheten för integration och arbetet mot utanförskap